

Література

1. Державний архів Тернопільської області. – Фонд № 275. – Опис № 1.
2. Державний архів Тернопільської області. – Фонд № 3276. – Опис № 1.

УДК 349.2(043.2)

Селецький О. В., к.ю.н.,
Чернігівський національний технологічний університет,
м. Чернігів, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ТРУДОВОЇ ПРАВОСУБ'ЄКТНОСТІ ДИПЛОМАТИЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ

Для того, щоб виступати суб'єктом трудового права, особа повинна володіти трудовою правосуб'єктністю. У словнику з трудового права Ю. П. Орловського зазначено, що трудова правосуб'єктність являє собою особливу властивість суб'єктів трудового права, їх здатність мати права та обов'язки (правоздатність), здатність своїми діями набувати права і створювати для себе юридичні обов'язки, а також нести відповідальність за скоєні правопорушення (дієздатність). Правосуб'єктність є передумовою наділення суб'єкта трудового права суб'єктивними правами й обов'язками, тобто дає особам, організаціям та органам можливість брати участь у правовідносинах [1, с. 461]. Схожу позицію відстоював і В. І. Прокопенко, на думку якого саме правосуб'єктність являє собою визнану державою можливість громадянина бути суб'єктом трудового права. Тому правосуб'єктність є лише передумовою до використання права, а не саме його використання. Право на працю мають всі громадяни, що досягли встановленого віку. Проте правового статусу працівника набувають лише ті громадяни, які вступають у трудові відносини. В основі трудової правосуб'єктності лежить здатність до праці, що обумовлюється фізичними і розумовими здібностями [2, с. 99]. Аналогічні міркування з приводу цього висловлюють В. М. Вишновецький та Н. А. Липська, наголошуючи, що без такої правової властивості, як правосуб'єктність, учасники суспільних відносин не зможуть набувати прав та обов'язків [3, с. 390]. Б. К. Бегічев трудову правосуб'єктність також розглядав як соціально-юридичну властивість, якою держава наділяє особу відповідно до потреб суспільного розвитку у сфері трудових відносин [4, с. 62]. Це своєрідне «право на працю», пише Ю. В. Светлічний, тобто можливість мати суб'єктивні права. Правосуб'єктність є юридичним «потенціалом» особи, який дозволяє за певних умов набути ті чи інші суб'єктивні права [5, с. 181]. З огляду на зазначене, можна дійти висновку, що трудова правосуб'єктність – це явище, яке передуює виникненню трудових правовідносин та є

найважливішою передумовою набуття особою статусу суб'єкта трудового права. Правосуб'єктність як юридична категорія спрямована передусім на визначення кола осіб, які можуть бути носіями трудових прав та обов'язків. Вона вказує на певні властивості фізичної особи, за наявності яких остання може вступити у трудові правовідносини.

Набуття статусу дипломатичного працівника також необхідно пов'язувати з трудовою правосуб'єктністю, тобто спроможністю зайняття відповідної посади в системі органів дипломатичної служби. За загальним правилом умовами трудової правосуб'єктності є віковий критерій (ст. 188 Кодексу законів про працю України) та стан здоров'я особи (ч. 6 ст. 24 цього ж Кодексу). Проте для вступу на дипломатичну службу цього не достатньо. Враховуючи те, що на дипломатів покладаються надзвичайно важливі й відповідальні повноваження, чинним законодавством встановлений набагато ширший перелік умов (вимог) до кандидатів на дипломатичні посади, ніж для загальної категорії працюючих. В юридичній літературі у такому випадку прийнято вживати термін «спеціальна трудова правосуб'єктність». Так, спираючись на положення Закону України «Про дипломатичну службу» [6] та інших нормативно-правових актів, можна виділити такі обов'язкові (тобто загальні для всіх претендентів) критерії трудової правосуб'єктності дипломатичного працівника: 1) наявність громадянства України; 2) відповідна фахова вища освіта; 3) наявність необхідних професійних та ділових якостей; 4) володіння державною та іноземними мовами; 5) стан здоров'я; 6) віковий критерій; 7) необхідність проходження конкурсного відбору, якщо інше не передбачено законодавством України; 8) подання декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру за минулий рік; 9) відсутність обмежень, пов'язаних з прийняттям на державну службу; 10) відсутність заборони, передбаченої положеннями Закону України «Про очищення влади», займати відповідну посаду.

У свою чергу, для зайняття окремих посад дипломатичної служби в оголошеннях про конкурс можуть встановлюватись й інші (додаткові) вимоги до кандидатів. Тобто йдеться про факультативні критерії трудової правосуб'єктності дипломатичного працівника, серед яких варто назвати такі: 1) додаткові освітньо-кваліфікаційні вимоги; 2) стаж роботи за фахом на відповідних посадах дипломатичної, державної служби чи за фахом в інших сферах; 3) досвід роботи у галузі міжнародних відносин та/або міжнародного права; 4) досвід роботи у закордонних дипломатичних установах України на дипломатичних посадах; 5) практичний досвід роботи у підготовці документів правового характеру; 6) необхідні навички роботи на комп'ютері (Word, Excel, Outlook Express, Power Point); 7) вміння керувати автомобілем (наявність посвідчення водія); 8) знання правил ділового етикету та державного протоколу; 9) допуск до державної таємниці; 10) та ін.

Література

1. Словарь по трудовому праву / отв. ред. Ю. П. Орловский. – М.: Изд-во БЕК, 1998. – 600 с.
2. Прокопенко В. І. Трудове право України: підручник / В. І. Прокопенко. – Х.: Консум, 1998. – 480 с.
3. Вишновецький В. М. Поняття та ознаки трудової правосуб'єктності трудового колективу / В. М. Вишновецький, Н. А. Липська // Людина, суспільство, держава: правовий вимір в сучасному світі: [матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф.; м. Київ, 27 лютого 2014 р.]. – К.: МП Леся, 2014. – С. 390-392.
4. Бегичев Б. К. Трудовая правоспособность советских граждан / Б. К. Бегичев. – М.: Юрид. лит., 1972. – 248 с.
5. Светлічний Ю. В. Щодо визначення правового статусу суб'єктів трудових правовідносин / Ю. В. Светлічний // Трудове право та проблеми соціального захисту населення в контексті правової держави: матеріали наук.-практ. конф.; м. Харків, 24-25 вересня 2010 р. / за ред. В. С. Венедіктова. – Х.: Українська асоціація фахівців трудового права, Харківський економіко-правовий університет, 2010. – С. 178-183.
6. Про дипломатичну службу: Закон України від 20 вересня 2001 р. № 2728-III // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 5. – Ст. 29.

УДК 342.959 (043)

Слободська І. А., старший викладач,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ДО ПИТАННЯ ПРО ДОКТРИНУ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Особливістю юридичної відповідальності, яка дозволяє її вирізнити серед інших видів соціальної відповідальності, є те, що вона у повному обсязі ґрунтується на такій специфічній рисі права, як примусовість, під якою розуміється забезпеченість юридичних норм можливістю застосування державного примусу у разі їх порушення. У вітчизняній і зарубіжній юридичній науці до сьогодні немає єдності поглядів на поняття і зміст юридичної відповідальності, що зумовлене багатоаспектністю даної правової категорії. Відсутність єдиного тлумачення поняття «юридична відповідальність» у сучасному вітчизняному правознавстві можна пояснити такими причинами: складністю сутності юридичної відповідальності як правової категорії; різноманітними підходами до визначення природи та змісту відповідальності; відсутністю єдності у розумінні функцій і мети юридичної відповідальності; суб'єктивністю вчених у підходах до визначення місця юридичної відповідальності у процесі регулювання суспільних відносин; нечіткістю характеристики місця юридичної